

preferibles? Si començàvem a ficar pertot, en literatura, coses com *acapaç* per 'capaç', *afressat*, *adomar*, *aderrocar*, *agarbellar*, *atravessar*, *aglaçar-se*, *aficar*, *agloriar-se* ...?

Altrament a les Balears els significats no són uniformes: en part se'n conserva algun d'antic, en gran part degué haver-hi la mateixa evolució semàntica que a Terra Ferma, car és des d'aquest significat que podem donar compte de l'acc. desenrotllada després com a predominant allà, i que el dicc. de Tarongí explica bé «compondre, fer nets y arreglar els mobles y objectes d'una sala, cuina, botiga, deixant-los tots en es seu lloc y sens embarassos pe's mitg», també «haver pres, sostret o robat una multitud d'objectes --- *limpiar*, *arramblar*» (més insuficientment ja diuen això els *DFgra.* i *DAmen.* «adornar, compondre, aderezar»).

Però també sembla mantenir-s'hi més o menys l'antiga acc. 'apartat': «trobam a un terra-buyt de la via una grandiosa esllavissada que no ens deixa passar i ens obliga a recular --- cap a Llagostera! però, com som an aquell mateix terra-buyt, en lloc de trobar *adesada* l'esllavissada, n'hi trobam una altra de més grossa» (Alcover, *BDLC* x, 1918, 73). Però en la major part dels casos es tracta netament de l'acc. 'compondre, embellir' que ens expliquen els dicc.: «ara *adesarem* sa cambra; / posarem els ciris drets ---», Bartomeu Ferrà (*Comèdies*, *IdOr* XIII, 90); «la veu de l'alt silenci du el càntic d'Isaïes: / Tots els homes *adesin* les vies del Senyor!», Guasp (*IdOr* IV, 117); «Costa i Llobera --- l'església de Monti-Sion --- exclamà que li agradaria esser ric per arreglar-la --- és admirable la sollicitud amb què *adesava* les parets i paviments, recomponia retauls, afegia una cornisa a un capitell fet malbé ---», Bart. Torres (*IdOr*. XI, 116). I *mal-adesat* és 'mal presentat, d'aparences irregulars': «el Sr. President --- en matèria de contes de l'Institut està sempre àb un punyal en la mà, punta per avall; i, en aluyar-hi res *maladesat*: pla! ja pega punyalada», AMAlcover (*BDLC* XI, 1920, 315).

DERIV.: *Adesada*; *adesador*; *adesament*; *adés*. *Desament*. *Deso* 'amagatall' 'bossot d'estalvis' (Cardener, Segre, Noguera). *Desat* 'retirat, apartat' [1359, *DBal.*].

El ll. DENSARE, i el més clàssic *densère* 'fer més dens, tornar dens', eren derivats de *densus* 'espès, dens', que per via culta es va pendre en la forma *dens* [c. 1500]; *densitat* [1617, Agustí].

CPT.: *Densiflora*, *densifoliat*, *densímetre*. *Condensar* [S. XIV], ll. *condensare*; *condensable*; *condensació* [1695, Lacav.]; *condensador*.

1 Tan desconegut és de tots els provençalistes, que tots s'hi han errat més o menys: Rayn. (II, 159) sembla que creia poder-hi accentuar aquest present com *desà* o sigui *des-ha*, cat va suposar un verb «*desaver* «quitter»; Rochegude traduïa «monter, s'élever»; Stichel, 31, comença d'obrir els ulls, guiat pel passatge dels *Set Savis*, però encara no gosa traduir-ho; Levy ja defineix bé, guiat pel català, però temo que ni ell no ho entengué sempre del tot, car em sembla puntuar malament posant un interrogant en l'últim vers dels que cito. — 2 Per

a aquests mots castellans, veg. DCEC II, 126a, cf. IV, 986b. — 3 De Reus cita *AlcM* la frase «*Desi's, desi's*, que fa fred» (cf. infra la cita de Villangómez). — 4 «*Adesar*: limpiat, asear, *nettoyer*, *embellir*» en el dicc. menorquí inèdit de FebrCard. (12a). — 5 «—Enguany diu que hi haurà molta de gent. — Si es temps s'aguanta així... Què trobau que farà? — Jo no ho sé, però sa gent podria haver de *desar-se*», Villangómez, *L'any en estampes*, 60. Doncs, ací, 'retirar-se' com en l'ús clàssic. — 6 Fora de les illes no sé que *adesar* s'usi més que a Tortosa («ficar un objecte a un calaix o lleixa», *BDC* III, 82). No tinc ni sé que hi hagi cap confirmació que *adesar* sigui rossellonès: el que el mateix *AlcM* cita de Perpinyà és la frase «el vestit ja és ben *desat*, el toquis pas». — 7 El cas d'*AlcM* val a dir que deu tenir una explicació. És sabut que AMAlcover, que havia estat sempre prou recalitrant en coses d'unitat de lèxic quan no es feien a favor de les preferències mallorquines, va passar una tongada de violenta i desorbitada magnificació de les discrepàncies mallorquines, en els anys vint, a causa de la trista i coneguda història; quan sortiren els primers fascicles del *AlcM* encara passava aquesta verola i encara era ell qui governava l'empresa; quan aquesta obra arribà a DE-, l'ànsia per avançar la redacció contra vents i marees, per l'heroica voluntat d'En Moll, ens ha de fer comprendre que s'estalviés la redacció d'un nou article. Quan va fer la 2.ª ed. hauria hagut de fer-se la rectificació, però no havent-hi nova edició del vol. IV la solució elegant de passar l'article de la A- a la D- no era possible i tota altra cosa hauria estat atraure's més el llamp dels Pep-Gonelles.

Desarborar; *desarbrat*, V. *arbre*

Desarcillar, -at, segurament alteració de *articulat*, *desart-*, sota la influència de *sàrcia* (XARXA, 'tramet de malla') i *sarcir* (variant de SARGIR) (cf. en *AlcM* els articles *sarsuc*, *sarsa*, *desartellat*, *circell*, i DCEC ZARCILLO); però potser millor contaminació de *destorcillar*, *desentorcillar* 'desentortolligar'.

Desarçonar, V. *arçó* *Desarenar*, V. *arena* *Desarmable*, *desarmament*, *desarmar*, -mat, V. *arma* *Desarnar*, V. *arna* *Desarrailador*, -aïlar, V. *arrel* *Desarrambar*, V. *arrambar* *Desarranjar*, V. *arranjar* (RENGLE) *Desarrapat*, castellanisme, deformació del cast. *desharapado* (HARAPO) *Desarrebosar*, V. *arrebosar* *Desarreçar*, V. *erecte* (REGIR) *Desarreglar*, -glat, -glament, V. *regla* *Desarrelador*, *desarrelar*, -lat, V. *arrel* *Desarreglar*, *desarreglerar*, V. *rengle* *Desarrimar*, V. *arriar* *Desarriisar*, V. *arriisar* *Desarrugar*, V. *arruga* *Desarticulat*, *desarticulat*, V. *article* i *artell* (ART) *Desartillar*, V. *artiller* *Desassentar*, V. *seure* *Desassenyat*, V. *seny* *Desasset*, V. *disset* (DEU) *Desassetjar*, *desassittar*, V. *setge* *Desassossec*, *desassossegar*, -gat, V. *sossegar* *Desastrat*, *desastre*, *desastrós*, *desastruc*, V. *astre*